

מסורת הש"ס

השולח פרק רביעי גימין

מה

עין משפט
נר מצוה

- קלב א מיי פ"ו מהל' זכיה ומתנה ה"ל כ טו"ש"ע אה"ע סימן ז' סעיף ב' ז
- קלב ב מיי פ"ח מהל' עבדים הלכה ז'
- קלב ג מיי פ"י מהל' עבודת כוכבים ה"ל ז' סגן לאין זה מנו
- קלה ד מיי פ"ח מהל' עבדים הלכה ז' [א] יא סגן עשין פו טור ש"ע ז"י סימן קכ"ט סעיף פ"ה קלה ה מיי פ"ח מהל' ממעות עמיס ה"ל י"ב סגן עשין קכ"ט סעיף ז' קלו ז מיי פ"ח טו"ש"ע ז' ע"י פ"ג סעיף ה'
- קלה ז מיי פ"ח מהל' טו"ש"ע סעיף ז' קלב ח טו"ש"ע ז' ע"י פ"ג סעיף ה'
- קב ט מיי פ"ח מהל' מפלוץ ה"ל י' סגן עשין קכ"ט סעיף ז' רפ"ג סעיף א' וטו"ש"ע ז' א"מ"ר ס"ר ל"ג סעיף ז'

(א) [שבת ט: ויש"ן], (ב) בצה מנע"ת טו: ערובין ז' קדושין מ"ג, (ג) ויערכין ז' קדושין טו: ע"ש הי"ע, (ד) ויע"י מו"ס' תפוסות ק': ד"ה ה"ב, (ה) ס"פ אלהיו וכן אלאף בילקוט, (ו) יצמות ג: קדושין ס"ג, (ז) ס"פ ל"ג, (ח) והטעם דנקרא אב"י נמנני ע"י כרש"י ועל ל"ד: ד"ב והלכתא, (ט) וכתובות ז"ב: ע"ש, (י) ומוספתא ז"ב, (יא) וכתובות ג: שבת מ"ט, קל. מסנהדרין ג, י"ט ויש"ן מו"ס' לקמן תל"ד, ד"ה כל ממוין.

תורה אור השלם

- לא ישובו בארצך פן יחשאו אתך לי כי תעבד את אלהיהם פי ידועה לך למוקדש: שמות כג לג
- לא תסגיר עבד אל אדוני אשר יצאל אליך מעם אדוני: עמך ישוב בקרבך בקיום אשר יבחר באתר שיקריק בטוב לו לא תננה: דברים כג טו-יז
- וכן תעשה לחמורו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבדת אחיק אשר תאבד ממנו ומצאתה לא תוכל להחליט: דברים כב ג, אשר עוד בקשה נפש ולא מצאתי אדם אחד מאלה מציאתי ואשש בכל אלה לא מצאתי: קהלת ז כח

גלוץ הש"ס

גמ' ר"ב ענין ברייתא לא שמעתי ליה. ענין עירובין דף ט' ע"ב: שם י"ב"ש דש"ה. קשה לי הא י"ל ד'ס"ל כפי ההלכה דלין אלס מקנה דגב של"ז פ"ה נולוס וז"ל לפ"ש הקר"א לפדר"ש ר"ב: שם א"א עורבא וקא קרי: ענורין ע"כ מ"ל ס"ה ממנול וז' ד"ל עילוי דע שחת העופות וכב"ה בל"ל בל"ל דעוול דל"קן משמ"ע הייפון: תר"ח ד"א ל"ב ע"י ממנלמות ע"י פ"ג דנכרית גל"ע"ל דגמ"ס גמ"ז דלורייתא:

פסקי ר"י

א"ל אב"י לרב יוסף מאי חזיה דקבוצת ליה ללוקח להפסיד דמיו ליקנסיה למוכר שיחזיר לו מעותיו א"ל מסתברא היכא דאיכא איסורא התם קנסיה אי"ז אביהו שנה ל"ר ירחון עבר שיצא אתר רב"ל לטוריא ומכרו שם יצא לחירות פי' דהכי אמרין בפי"ק (ת). המוכר רב"ל בטוריא כמוכר בחו"ל וטוריא נקרא ארס צובה דמשק דמשק בכלל והתני ר' חייא אבד את וכוזו מפני שהיה לו שלא לצאת לא קשיא כאן לצאת רבו לחזור פי' לא אבד את וכוזו וכאן שאין דעת רבו לחזור איבד וכוזו: והוא עברא דערק מחו"ל לארץ אתה מריה ואשכחיה אתה לקמה דר' אמי א"ל ליכתיב לך שטרא אדמיה וכתוב ליה גיטא דחירותא וז"ל לא מפקענא ליה מנין מדר' אחי בר' יאשיה דאמר לא תסגיר עבד אל אדוני כעבד שבכח מחו"ל הכתוב מדבר ואי קשה ליפקעה לגמרי לך את ארמאי כתוב מפני כי שטרא אדמיה הכא מ"ה עבד ניהא ליה בכ"ה לכתוב ליה שטרא אדמיה וליפוק לחירותא לגמרי: אין פירושם את השבויים ומי בנייהו דרב נחמן אי קיימין בהימנותיהו אהדיניהו אמר נשי כל מילי דאית להו סדרין להדרי בבית הכסא שמעיניהו דקאמרן עדי גוברין ונהרדעי גוברין לימא להו לישבויהו דלירחקניהו מהכא דלא ליתו אינשין ולישמעי וליפרקינן קם ערק אתה איהו וההוא גברא לדידיה איתרחיש ליה ניסא עבר במכרא וההוא גברא אשכחיה וקמלוה כי הדרן ואתן אמר הווי קא בחשן קידרא בכשפים: מתני' וואין לוקחין ספרים תפילין ומוזוות מן העובדי כוכבים יותר על כדי דמיהן

מדידי דהוה אמקדש אחותו. ולפי האמת א יש לחלק דלא שייך הסמך לנמינר אלס יודע כמו נמקדש אחרותו דהא רב קאלמר דמכורה ויולאה: דל"א יגירבו ול"יתו. והא דמניא צ"פ נערה (כמוזות נ"ב) נשצית והיו נמקשין נמננה עד עשרה דמיה פסע ראשון פודה^א שאני אשתו דהוא כגופו יומר מצמו דהכ"ל ועל עלמנו לא תיקנו שלל יתן כל אשר לו צעד נפשו ור' יהושע זן מניא דפרקיה להווא מיעוק צנמון הרצה דנמיקין (לקמן דף נ"ח). לפי שיהיה מופלג נחממה^ב אי נמי בשעת מוצקן הצית לא שייך דלא ליגרעו: ארמיי

מאי חזית דקנסין ללוקח נקנסיה למוכר א"ל לאו עכברא גנב אלא חורא גנב א"ל אי לאו עכברא חורא מנא ליה צמסתברא היכא דאיכא איסורא התם קנסין: ההוא עברא דערק מחוצה לארץ לארץ אול מריה אבתריה אתא לקמיה דרבי אמי אמר ליה נכתוב לך שטרא אדמיה וכתוב ליה גיטא דחירותא וז"ל לא מפקנא ליה מנין מדרבי אחי ברבי יאשיה דתניא ילא ישובו בארצך פן יחשאו אותך לי וגו' יכול בעובד כוכבים שקיבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים הכתוב מדבר ת"ל ללא תסגיר עבד אל אדוניו אשר ינצל אליך מעם אדוניו מאי תקנתו: עמך ישוב בקרבך וגו' וקשיא ליה לר' יאשיה האי מעם אדוניו מעם אביו מיבעי ליה אלא אמר רבי יאשיה במוכר עבדו לחוצה לארץ הכתוב מדבר וקשיא ליה לרבי אחי ברבי יאשיה האי אשר ינצל אליך אשר ינצל מעמך מיבעי ליה אלא אידך^א לא תסגיר עבד אל אדוניו רבי אומר בלוקח עבד ע"מ לשחררו הכתוב מדבר היכי דמי אמר רב נחמן בר יצחק דכתב ליה הכי לכשאחך הרי עצמך קנוי לך מעכשיו רב חסדא ערק ליה עברא לבי כותאי שלח להו הדרוה ניהלי שלחו ליה לא תסגיר עבד אל אדוניו^ב (שלח להו וכן תעשה לחמורו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבדת אחך שלחו ליה והכתיב לא תסגיר עבד אל אדוניו) שלח להו והוא עבד שבכח מחו"ל לארץ וכדרכי אחי ברבי יאשיה. ומאי שנא דשלח להו כדר' אחי בר' יאשיה משום דמשמע להו קראי אב"י אורכס ליה המרא כי כותאי שלח להו שדרוה לי שלחו ליה שלח סימנא שלח להו דחיוורא כריסיה שלחו ליה אי לאו^א דנחמני את לא הוה משרנא ליה ניהלך אטו כולי חמרי לאו כריסיהו חיוורין ניהו: מתני'^ב ואין פודין את השבוין יתר על כדי דמיהן מפני תיקון העולם ואין מבריהין את השבוין מפני תיקון העולם רשב"ג אומר^א מפני תקנת השבוין גמ' איבעיא להו האי מפני תיקון העולם משום דוחקא דצבורא הוא או דילמא משום דלא לגרבו ולייתו טפי ת"ש דלוי בר דרגא פרקא לברתיה בתליסר אלפי דינרי זהב אמר אב"י ומאן לימא לן דברצון חכמים עבד דילמא שלא ברצון חכמים עבד: ואין מבריהין את השבוין מפני תיקון העולם רשב"ג אומר מפני תקנת שבוין: מאי בנייהו איכא בנייהו דליכא אלא חד: בנתיה דרב נחמן בחשן קדרא בדידיהו קשיא ליה לרב עיליש כתיב אדם אחד מאלף מצאתי ואשה בכל אלה לא מצאתי הא איכא בנתיה דרב נחמן גרמא להו מילתא ואשתבין ואישתבאי איהו נמי בהדיהו יומא חד הוה יתיב גביה והוא גברא דהוה ידע בלישנא דציפורי^א אתא עורבא וקא קרי ליה אמר ליה מאי קאמר אמר ליה עיליש ברח עיליש ברח אמר עורבא שיקרא הוא ולא סמיכנא עליה אדהכי אתא יונה וקא קריא אמר ליה מאי קאמרה א"ל עיליש ברח עיליש ברח אמר רב נחמן אי קיימין בהימנותיהו אהדיניהו אמר נשי כל מילי דאית להו סדרין להדרי בבית הכסא שמעיניהו דקאמרן עדי גוברין ונהרדעי גוברין לימא להו לישבויהו דלירחקניהו מהכא דלא ליתו אינשין ולישמעי וליפרקינן קם ערק אתה איהו וההוא גברא לדידיה איתרחיש ליה ניסא עבר במכרא וההוא גברא אשכחיה וקמלוה כי הדרן ואתן אמר הווי קא בחשן קידרא בכשפים: מתני' וואין לוקחין ספרים תפילין ומוזוות מן העובדי כוכבים יותר על כדי דמיהן

מפני

לשהוא גברא: מאי קאמר. ההוא עורבא: כיונה מפולא: כיונה נמשלה דכתיב יונתי יונתי תנמתי (שיר השייבים ה): סדרן לפדדי. נועלות יתד צבית הכסא: עדי גוברין. אלו השבאין צעלינו הן: ונהרדעי גוברין. ישראלים אנשניו שגנהרדעא צעלינו היו. כלומר כשם שהם היו צעלינו כך אלו צעלינו אין אנו ררכינן עוד להם: עדי. אלו כמו עלא אהמה זאת אומרת (פסחים דף ק"ג): לנקחנהו מהכא. שרמיקונו מכאן: איהו וההוא גברא. רב עיליש ואותו חליש המצין בלשון העופות: עבר מצרא. מעצר המים ולא יכלו להשיגו עוד: מתני'

רב ענן^א דלא ידע צהי מנייהו אמר צרייתא דלעיל לא הוה שמיע ליה דלפשוט מנייה: ואי מדשמאלא. ואל"ת לפשוט מדשמאלא דלמנר אינה מכורה כל עיקר אלמא כיון דלאו מכר הוא מעות חוזרין: ממאי דאינה מכורה ומעות חוזרין דילמא אינה מכורה. לענין דפרשייתא לעיל ומעות מתנה: רב אמר מעות. של קידושין חוזרין דאלס יודע שאין קידושין תופסין בצמותו וגמר ונתן לשם פקדון: מאי חויה. מצירתא העבד דקנסת ללוקח: חורא. מור הכותל שגעככב נכנס למוכר ונילו מפי רודפיו: חורא מנא ליה. הגניבה: היכא דאיכא איסורא. והנה העבד ציד הלוקח: אצתריה. להשיצו צחוקה: ה"ג מפקענא ליה מנין מרדכי אחי ברבי יאשיה: לא ישבו צלרץ. בשצעה אומות כתיב: אל אדוניו. אל תוליאיו מציניכס להשיצו עבדות כוכבים שלו: הכי גרסינן וקשיא ליה לרבי יאשיה: צמוכר עבדו לחוצה לארץ. כאן הזהיר הכמוז לצית דין שאם מכרו לא יסגרנו ללוקח אלא ילא לחיות: הכי גרסינן קשיא ליה לרבי אחי ברבי יאשיה: מעמך מיבעי ליה. אשר יתפרש מעמך מן ארץ ישראל להוליאו לחו"ל כמו אשר הליל אלסיה מאצניו (בראשית ג): שצרה מחו"ל לארץ. דהיינו אשר ינצל אליך לארץ: ע"מ לשחררו. והזהיר הכמוז לצית דין שיכפוהו שלא להשתעבד צו: הרי עצמך קנוי לך מעשיו. לכשאחך וזי וצין ליה הו"ל מוזחרר למורע. ונהכה אלמ"ר ציצמות (דף ג): דרבי כרמי מנאר סבירא ליה דלמנר אלס מנה דבר שלח צא לעולם: צני כופאי. חו"ל ה"ל רב מקרא מני צצבל הוה: שלח להו קן טעשה ללל אצידס אחיך: דמשמע להו קראי. פשטיה דקרא הכי משמע להו טפי והן אינן שומעין לדברי חכמים להכי לא שלח להו כרבי: דנחמני את. כלומר מוכרין אנו בך שחסידי אמה ולא תשקר: מתני' מפני סקנה שבוין. גמ' מפרש לה: גמ' מפני דוחקא דליצורא הוא. אין לנו לדחוק הצבור ולהצילו לדי עניות צצבל אלו: או דילמא. ללא ימסרו עובדי כוכבים נפשיהו וליגרבו ולייתו טפי מפני שמוכרין אותן ציוקר. ונפקא מינה אם יש לו אצ עשיר או קרוב שרואה לפדותו צדמים הרצה ואפי' יפילוה וז' הצבור: צפליסר אלס יוגרי. אלמא משום דוחקא דליצורא הוא: דליכא אלל דה. שבו ציי"ק חייש לתיקון העולם כולו שמה יקלפו על השבוים העמידים לצא ויתנוס צשלשלות וצחריים ורבי שמעון לא חייש אלל אן כן יש שבוין אחרים עמו שמה יקלפו השבאין לייסרן ציסורין: צחשן קידרא צידיהו. מניסות הקדרה צדיהו כשהוא רותחת והרואה צבור שאין האור שולט בהן שצקניות הן: אחד מאלף מאלפי. שהוא לדיק: אמר ליה. רב עיליש

מכאן

לשהוא גברא: מאי קאמר. ההוא עורבא: כיונה מפולא: כיונה נמשלה דכתיב יונתי יונתי תנמתי (שיר השייבים ה): סדרן לפדדי. נועלות יתד צבית הכסא: עדי גוברין. אלו השבאין צעלינו הן: ונהרדעי גוברין. ישראלים אנשניו שגנהרדעא צעלינו היו. כלומר כשם שהם היו צעלינו כך אלו צעלינו אין אנו ררכינן עוד להם: עדי. אלו כמו עלא אהמה זאת אומרת (פסחים דף ק"ג): לנקחנהו מהכא. שרמיקונו מכאן: איהו וההוא גברא. רב עיליש ואותו חליש המצין בלשון העופות: עבר מצרא. מעצר המים ולא יכלו להשיגו עוד: מתני'

נקרא ארס צובה דמשק דמשק בכלל והתני ר' חייא אבד את וכוזו מפני שהיה לו שלא לצאת לא קשיא כאן לצאת רבו לחזור פי' לא אבד את וכוזו וכאן שאין דעת רבו לחזור איבד וכוזו: והוא עברא דערק מחו"ל לארץ אתה מריה ואשכחיה אתה לקמה דר' אמי א"ל ליכתיב לך שטרא אדמיה וכתוב ליה גיטא דחירותא וז"ל לא מפקענא ליה מנין מדר' אחי בר' יאשיה דאמר לא תסגיר עבד אל אדוני כעבד שבכח מחו"ל הכתוב מדבר ואי קשה ליפקעה לגמרי לך את ארמאי כתוב מפני כי שטרא אדמיה הכא מ"ה עבד ניהא ליה בכ"ה לכתוב ליה שטרא אדמיה וליפוק לחירותא לגמרי: אין פירושם את השבויים ומי בנייהו דרב נחמן אי קיימין בהימנותיהו אהדיניהו אמר נשי כל מילי דאית להו סדרין להדרי בבית הכסא שמעיניהו דקאמרן עדי גוברין ונהרדעי גוברין לימא להו לישבויהו דלירחקניהו מהכא דלא ליתו אינשין ולישמעי וליפרקינן קם ערק אתה איהו וההוא גברא לדידיה איתרחיש ליה ניסא עבר במכרא וההוא גברא אשכחיה וקמלוה כי הדרן ואתן אמר הווי קא בחשן קידרא בכשפים: מתני' וואין לוקחין ספרים תפילין ומוזוות מן העובדי כוכבים יותר על כדי דמיהן

קלב א מיי פ"ו מהל' זכיה ומתנה ה"ל כ טו"ש"ע אה"ע סימן ז' סעיף ב' ז

קלב ב מיי פ"ח מהל' עבדים הלכה ז'

קלב ג מיי פ"י מהל' עבודת כוכבים ה"ל ז' סגן לאין זה מנו

קלה ד מיי פ"ח מהל' עבדים הלכה ז' [א] יא סגן עשין פו טור ש"ע ז"י סימן קכ"ט סעיף פ"ה קלה ה מיי פ"ח מהל' ממעות עמיס ה"ל י"ב סגן עשין קכ"ט סעיף ז' קלו ז מיי פ"ח טו"ש"ע ז' ע"י פ"ג סעיף ה'

קלה ז מיי פ"ח מהל' טו"ש"ע סעיף ז' קלב ח טו"ש"ע ז' ע"י פ"ג סעיף ה'

קב ט מיי פ"ח מהל' מפלוץ ה"ל י' סגן עשין קכ"ט סעיף ז' רפ"ג סעיף א' וטו"ש"ע ז' א"מ"ר ס"ר ל"ג סעיף ז'

מוסף רש"י

רב ענן. דהוה מספקא ליה צהי הרי זכיה לא הרי ברייתא לא שמיע ליה. קר ברייתא דלריך ג"ג שחור לא הוה שיעש ליה וז"ל מדרשמאלא. ומהא דלמנר שמואל אינה מכורה. לא הוה מני למשמע מיד, דממאי דאינה מטריה ומעות חוזרין דלמנא מעות חזר לוקח למוכר מתנה הן הן מוכר, וחליץ מן לגבי לשמואל הן דפרשייתא לעיל (שערובין ז'). רב אמר מעות חוזרין. הקדושין חוזרין ל (ב"ב ט"ז). דלמנר לשם מתנה (שערובין ז'). יודע שאין קדושין תופסין בצמותו וגמר ונתן לשם פקדון, ולשמאלא נגר לא נס לאש מתנה (שערובין ז'). מאי חזית דקנסת ללוקח. גבי מוכר עבדו צחולא לארץ דלמריין לא הרי וצני ויואל עבד לחיות ומפסיד עבד נקנסיה למוכר. שיבו מעות חוזרין ויוליאו מוכר לחיות (סו"ט). עכברא גנב אלא חורא גנב. עכבר הונג ומנח צמור. אל לא היה לו חור להמת צו לא היה גונג, הלכך חורא קא גניב ליה הי"ג אל לא היה מצל"א לוקח לא היה מוכרי. חורא מנא ליה. החור מאין לו הגניבה (סו"ט). היכא דאיכא איסורא. דהיינו לוקח שבעד אלו דהיינו לוקח שבעד עבד אל אדוניו. אוהכי ל"ד ע"ל יקניוהו לבעלו להשתעבד לו (קדושין טו). בלוקח עבד ע"מ לשחררו. ומתלה שלח להשעבד צו (ייבמות צ"ג) דלי בשחררו וצא להשתעבד צו לא קרי ליה קלח עבד (קדושין טו). דהתמי את. כהה צעמי דעל עס צהיה צ ממני גרל אב"י צבוטו ולמנו מריה שהיה ימוס. שהוא את ע"י אב"י נמנני, רכס סקס הוא רעה כ"ה ממני (רע"ל ד"ז). אין פודין כ"ה מפני תיקון העולם. שלח להו יינלו להעלות על דמיהן (כתובות ז'כ).

מוסף תוספות

- [ד] מעות חוזרין. מו"ס דל"ש. ב. גבי המוכר שדור בשנת היובל. מו"ס ב"מ טו: ד"ה וימן.
- ג. וכו' ואילך רצה פודה רצה אינו פודה.